

مجلس سوم
و ارتحال امام خمینی (ره)

www.ketab.ir

تدوین: غلامرضا خار کوهی

سرشناسه

غلامرضا خارکوهی ۱۳۴۵

عنوان و نام پدید آور

مجلس سوم و ارتحال امام خمینی (ره) / تدوین غلامرضا خارکوهی.

مشخصات نشر

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، معاونت پژوهش، آموزش و برنامه‌ریزی راهبردی

مشخصات ظاهری

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج ۱۴۰۲

شابک

۲۹۸ص

۹۷۸-۹۶۴-۲۱۲-۶۲۲-۴

وضعیت فهرست نویسی

فیا

موضوع

خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸ - رحلت، تشییع و تدفین - سوگواری‌ها

شناسه افزوده

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج.

رده‌بندی کنگره

DSR۱۵۷۶

رده‌بندی دیویی

۹۵۵/۰۸۴۲

شماره کتابشناسی ملی

۹۲۹۶۵۶۴

کد/م ۳۹۱۶

۱-۰۱-۰۲-۰۰۰۱-۰۰۰۰۱

مؤسسه چاپ و نشر عروج

www.ketab.ir

مجلس سوم و ارتحال امام خمینی (ره)

تدوین: غلامرضا خارکوهی

ناشر: مؤسسه چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س))

چاپ اول: ۱۴۰۲

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مجتمع چاپ و نشر عروج

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

بخش عروج:

فروشگاه مرکزی: تهران، خیابان انقلاب، بعد از خیابان ۱۲ فروردین، پلاک ۱۲۹۶، کدپستی: ۱۳۱۴۷۴۳۵۶۵ شماره فروشگاه: ۰۲۱ ۶۶۴۰۴۸۷۳

فروشگاه کالج: تهران، خیابان انقلاب، قبل از خیابان حافظ، پلاک ۸۸۶، کدپستی: ۱۱۳۳۹۳۶۴۱۷ شماره فروشگاه: ۰۲۱ ۶۶۷۱۳۲۱۱

فروشگاه اینترنتی: shop.imam-khomeini.ir شماره پشتیبانی: ۰۲۱ ۶۶۴۸۹۱۶۰

شماره‌های بخش عروج: ۰۲۱ ۶۶۴۹۳۰۸۱-۳ شماره فروش تلفنی: ۰۲۱ ۶۶۷۰۶۸۳۳

شماره امور مشترکین نشریات: ۰۲۱ ۶۶۷۰۱۲۹۷ شماره انبار مرکزی: ۰۲۱ ۵۵۲۲۷۶۱۲

شماره پیام رسان‌ها: ۰۹۱۲۹۴۷۴۴۶۰ پست الکترونیک: info@orouj.org

فهرست

۱۳	مقدمه.....
۱۵	جستاری بر واقعه.....
۱۵	۱- تشدید بیماری امام.....
۱۷	۲- ساعت به وقت فراق.....
۱۹	۳- حماسه وداع.....
۲۱	۴- سیاقِ ارادت.....
۲۲	۵- و اما مجلس سوم.....
۳۰	۶- تاریخ ۴۰ روزه انقلاب.....
۳۲	۷- چند نکته.....
۳۵	فصل اول: دوشنبه ۶۸/۳/۲۲.....
۳۸	نوحه‌خوانی در سوگ امام‌أمت خمینی کبیر (ره).....
۳۹	نورالله عابدی نماینده مردم بهبهان.....
۴۶	علی‌اکبر ناطق‌نوری نماینده مردم تهران.....
۵۱	اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس.....
۵۵	فصل دوم: چهارشنبه ۶۸/۳/۲۴.....
۵۸	سید محمدعلی شهیدی نماینده مردم محلات و دلپجان.....
۶۵	سید رضا اکرمی نماینده مردم سمنان و مهدی‌شهر.....
۶۹	محمدعلی پرتوی نماینده مردم سقز و بانه.....
۷۱	کریم شافعی نماینده مردم مرند و جلفا.....
۷۵	فصل سوم: یک‌شنبه ۶۸/۳/۲۸.....

- ۷۸..... سید حسن قاضی زاده هاشمی نماینده مردم فریمان، سرخس و احمدآباد
- ۸۱..... سید مصطفی ذوالقدر نماینده مردم میناب
- ۸۶..... محمد عظیمی نماینده مردم طُرقه و چناران
- ۹۰..... علی موحدی ساوجی نماینده مردم ساوه
- ۹۱..... طرح قانونی الزام مراکز دولتی به اجرای وصیت‌نامه سیاسی، الهی امام خمینی (ره)
- ۹۲..... ابراهیم اصغرزاده یکی از امضاکنندگان طرح
- ۹۵..... مصطفی مؤذن‌زاده نماینده مردم کرمان مخالف فوریت طرح
- ۹۸..... قاسم معماری نماینده مردم آهر موافق فوریت طرح

فصل چهارم: سه‌شنبه ۶۸/۳/۳۰..... ۱۰۱

- ۱۰۴..... علی مثبت (فاضل همدانی) نماینده مردم بهار و کبودرآهنگ
- ۱۰۵..... سید ابوالحسن حائری‌زاده نماینده مردم بیرجند و نهبندان
- ۱۱۰..... تذکر جمععی از نمایندگان به ریاست مجلس شورای اسلامی
- ۱۱۰..... قرائت نامه نمایندگان مجلس خطاب به ریاست شورای ملی‌نگری قانون اساسی

فصل پنجم: چهارشنبه ۶۸/۳/۳۱..... ۱۱۳

- ۱۱۶..... اسدالله بیات از حوزه انتخابیه زنجان
- ۱۲۰..... عزت‌الله دهمادی نماینده مردم ساری
- ۱۲۳..... قربانعلی صالح‌آبادی نماینده مردم مشهد
- ۱۲۷..... قرائت نامه نمایندگان مجلس به محضر آیت‌الله‌العظمی اراکی

فصل ششم: یکشنبه ۶۸/۴/۴..... ۱۲۹

- ۱۳۲..... قهرمان رحمانی نماینده مردم تاجیکستان
- ۱۳۶..... سید رضا نوروز زاده نماینده مردم اسفراین
- ۱۳۶..... علی عبدالعلی‌زاده نماینده مردم ارومیه
- ۱۳۸..... الیاس حضرتی نماینده مردم رشت

فصل هفتم: سه‌شنبه ۶۸/۴/۶ ..... ۱۴۵

حسینعلی ضیائی نماینده مردم تکاب، صائین دژ و میاندوآب ۱۴۹

حسین سبحانی‌نیا نماینده مردم نیشابور و فیروزه ۱۵۳

عبدالعظیم خزائی نماینده مردم ماهشهر ۱۵۵

جاسم جادری نماینده مردم دشت آزادگان ۱۵۶

بیانات اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس به مناسبت سالگرد فاجعه انفجار دفتر حزب

جمهوری اسلامی ۱۶۰

قرائت نامه نمایندگان مجلس به حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی ۱۶۱

فصل هشتم: یکشنبه ۶۸/۴/۱۱ ..... ۱۶۳

رحمت‌الله رحمتی نماینده مردم شهرضا ۱۶۶

اسحاق جهانگیری نماینده مردم ۱۶۸

محمدتقی رنجبر نماینده مردم صومعه‌سرا ۱۷۵

فصل نهم: سه‌شنبه ۶۸/۴/۱۳ ..... ۱۷۷

مصطفی مؤذن‌زاده نماینده مردم کرمان ۱۸۱

مهدی کروبی نماینده مردم تهران ۱۸۳

عباسعلی عمید زنجانی نماینده مردم تهران ۱۸۸

سید عبدالصاحب طاهری موسوی نماینده مردم شادگان ۱۹۰

قرائت نامه نمایندگان مجلس مبنی بر انزجار از اظهارات اخیر آقای شرع‌پسند ۱۹۸

فصل دهم: چهارشنبه ۶۸/۴/۱۴ ..... ۲۰۱

غلامرضا فدائی عراقی نماینده مردم اراک ۲۰۴

احمد نیکفر نماینده مردم اقلید ۲۰۸

محمود نیازی نماینده مردم بیجار ۲۱۳

محمدباقر ذاکری نماینده مردم قوچان..... ۲۱۵

فصل یازدهم: یکشنبه ۶۸/۴/۱۸..... ۲۲۱

سید هاشم بنی‌هاشمی نماینده مردم مشهد..... ۲۲۴

محمدرضا توسلی نماینده مردم طبس..... ۲۲۶

سید مصطفی فارغ نماینده مردم دزفول..... ۲۲۸

محمد مجدآرا نماینده مردم بابلسر و بندپی..... ۲۳۲

محمد قمی نماینده مردم ورامین..... ۲۳۴

بیانات اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس به مناسبت سائروز فاجعه خونین مکه..... ۲۳۶

تصویب استعفای عبدالمجید شرع پسند از نمایندگی مردم کرج در مجلس شورای اسلامی

..... ۲۳۷

فصل دوازدهم: سه‌شنبه ۶۸/۴/۲۰..... ۲۳۹

سید حسن شجاعی کیاسری نماینده مردم ساوجبلاغ..... ۲۴۲

سید فخرالدین هاشمی نماینده مردم جهرم..... ۲۴۴

سید عباس موسوی نماینده مردم ایذه..... ۲۴۹

بیانات اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس برای محکوم کردن انفجار یمب در مکه..... ۲۵۵

فصل سیزدهم: یکشنبه ۶۸/۴/۲۵..... ۲۵۷

کامل خیرخواه نماینده مردم لاهیجان..... ۲۶۰

عطاءالله فضائلی نماینده مردم سمیرم..... ۲۶۲

سید احمد موسوی نماینده مردم اهواز..... ۲۶۴

علی محمد احمدی نماینده مردم انیکودرز..... ۲۶۶

فصل چهاردهم: سه‌شنبه ۶۸/۴/۲۷..... ۲۶۹

اسدالله تابع نماینده مردم صائین دژ و میاندوآب..... ۲۷۲

- ۲۷۸ ..... سید رسول موسوی نماینده مردم اهواز.
- ۲۸۱ ..... محمد سعید انصاری نماینده مردم آبادان.
- ۲۸۲ ..... جهانشاه دانش نماینده مردم مسجدسلیمان.

فصل پانزدهم: چهارشنبه ۶۸/۴/۲۸ ..... ۲۸۵

- ۲۸۸ ..... غلامرضا معتمدی‌نیا نماینده مردم کهنوج.
- ۲۹۱ ..... سید نورمحمد محمودیان نماینده مردم کهگیلویه و بویراحمد.
- ۲۹۲ ..... عبدالله نوروزی نماینده مردم ملایر.
- ۲۹۳ ..... سید فرج‌الله افرازیده نماینده مردم نوشهر.

کتابنامه ۲۹۵

- ۲۹۵ ..... الف: کتب
- ۲۹۶ ..... ب: پایگاه‌های اینترنتی

www.ketab.ir

❖ مقدمه

امام خمینی (س) به عنوان فقیهی نوآور و سیاستمداری دوراندیش، دغدغه جمهوریت و مردم‌سالاری را بر مبنای آموزه‌های دینی توأمان در سر داشت و بر همین اساس در نگاه بلند او، اساس حکومت با مفاهیمی همچون دموکراسی نه تنها هیچ تنافری با دین نداشت بلکه مکمل هم نیز بودند.

با پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (س)، زمینه مشارکت واقعی مردم در اداره امور کشور فراهم آمد که یکی از نمودهای عینی آن، برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی و آغاز به کار «خانه ملت» بود. مجلسی که در نگاه معمار کبیر انقلاب، بالاترین جایگاه را در بین تمامی نهادهای کشور داشت و در رأس امور بود.

علی‌رغم بهره‌مندی امام خمینی (س) از ابعاد علمی و عملی متنوع، همراهی با مردم و بودن ایشان در کنار آنها، چهره دیگری از آن رهبر سترگ به نمایش گذاشته بود تا جایی که اتحاد ملت در سخت‌ترین شرایط حاکم بر کشور گوش به فرمانش بودند و در اجرای منویات و فرامینش سر از پا نمی‌شناختند. با ارتحال مکتوتی آن مقتدای امت، میراث گرانبگ او یعنی مردم‌سالاری دینی، در کالبد نظام جمهوری اسلامی ایران برای همیشه ماندگار و پایدار شد و مجلس شورای اسلامی به عنوان یکی از ماندگارترین و پراهمیت‌ترین ارکان سیاسی کشور در منظومه فکری حضرتش، با عزمی جزم در مسیر تقنین قوانین و کارگشایی از اوضاع کشور به‌کار خود ادامه داد. این صلابت و هوشیاری توأمان به خوبی در کلام خلف صالح ایشان، حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) انعکاس یافت، آنجا که فرمودند: «بنده صمیمانه از برادران و خواهران عزیز نماینده تشکر می‌کنم. به خاطر استواری نقشی که همواره مجلس شورای اسلامی نشان داده و به‌خصوص به خاطر مواضع بسیار خوبی که در این روزهای حساس در نطق‌های پیش از دستور و در مواضع عمومی، مجلس شورای اسلامی گرفته؛ یعنی مجلس یک

دستگاهی است که حرکت آن، موضع‌گیری آن و سخن آن در سطح جهان و سیاست‌های بین‌المللی نشان‌دهنده حرکت کلی نظام به حساب می‌آید. (بیانات در دیدار رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۶۸/۳/۲۴).

نمایندگان مردم شریف ایران در مجلس شورای اسلامی در ایام رحلت جانگداز امام خمینی (س) با احساس ادای دین نسبت به آن زعیم امت (س)، هرکدام با کلام و نطق خویش به سهم خود، با اغتنام فرصت و از تریبون مجلس، ضمن بیان احساسات خود، اندیشه‌های ناب ایشان را در سلوک سیاسی و حکمرانی تبیین نمودند. کتاب حاضر با ذکر سخنرانی‌های پیش از دستور نمایندگان محترم ملت در رثای حضرت امام سعی نموده تا تصویری روشن از فضا و حال و هوای حاکم بر کشور در آن روزهای سخت پیش‌روی خاندان‌گن‌قرار دهد که جا دارد از زحمات مدون ارجمند جناب آقای غلامرضا خارکوهی و همچنین همکاران محترم معاونت پژوهش، آموزش و برنامه‌ریزی به ویژه جناب آقای وحید صفری که در مراحل مختلف ویرایش، طراحی، بازخوانی و انتشار این اثر ارزشمند قبول زحمت کردند، سپاسگزار می‌شود.

معاونت پژوهش، آموزش و برنامه‌ریزی راهبردی